

Ал жанында – адамланы законлу сейирлерин жалчытыу

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинлик келечисинде Советни **Юрий Чайканы** башчылыгы бла бардырылган жыйлынууна кыатышанды.

Кенгеш видеоконференция халда бардырылган. Анга Советни къауаму эмда РФ-ни къурулуш эмда жашау журтла-коммунал миюк министрлини орунбасары, статс-секретарь Светлана Иванова, «Жер-жерлени айнытуну фонд»-права компанияны топтуну директору Константин Тимофеев кыатышанды.

Ушакны кезуюнде СКФО-ну регионларында юйле ишлеуге аха ююшлерин къошхананы законлу сейирлерин эмда праволарын жалчытыу не халда болганына кыаралганды, баша сорула да сюзюлгенди. Юрий Чайка адамла ахчаларын къошуп бардырылган къурулуша

законнагу бузуклык этилгени округну битеу регионларында да эсленгени, ала бла байламлы тийишли мадарла да этилгенин чертгенди. Бириккен тизмеде аллай 46 къурулуш объект барды. Оп а битеу да 380 минг квадрат метрден артыкъды.
2022 жылны эсеплерине кереланы саны СКФО-да 28 процентте (18 объектте) азайганды. Болсада Дагьстанда, Ингушетияда, Шимал Осетияда бла Ставрополъ

крайда ол осал хал узаккъга созулганды. «Ол а къурулушну бардырганла «Кеп фатарлы юйлене къурулушларына аха ююшлерин къошунуу юсюнден эмда Россей Федерацияны бир-бир законларына тюзетиуле кийириуну юсюнден» 2004 жылны 30 декабриде чыгарылган 214-чю номерли Федерал законну толтурмагъанларын, дагыда тийишли онучулары жапарынден заманында контроль этилгенин кергозген шартды. Аны бла байламлы регионлага бла надзор-контроль оргналга кеп фатарлы юйле ишлеуге федерал законодательствого бузуклыкъланы жолларын кесуу жаны бла мадарла этерге керек болгъанларын эсерттирге суюме», – дегенди Юрий Чайка.

Жыйылууда сюзюлген жумушла бла байламлы шарт онула этилгенди эмда тийишли буйрукъла берилгенди.

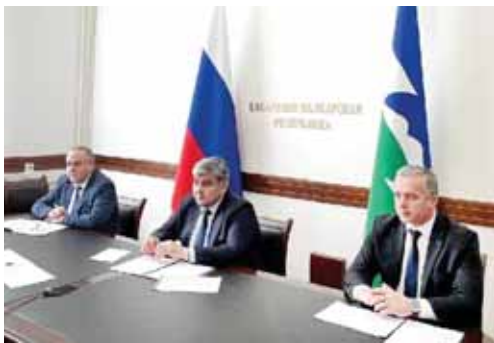
Сюзюу

Тазалыкъны сакълаугъа – энчи эс

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Казбек Коков** Россей Федерацияны Правительствоосууну Председателини орунбасары **Виктори́я Абраменко**да видеоселектор кенгешге кыатышанды. Анда Шимал-Кавказ федерал округда кир-кипчики (ТБО) кетериу жаны бла реформаны бардыруу сорулаула кыаралганды.

Казбек Коков РФ-ни Правительствоосууну вице-премьерин Къабарты-Малкъарда бардырылган иш бла шаръерлейденгенди. 2022 жылда республика «Коммунал кыаты кир-

кипчики кетериу жаны бла комплекс система» проектн план керюмдюлерин толтурганды. Сёз ТБО-ну жарашдыруу, кетериуну, басдырууну, экинчи кере жарашдырууну ёлчемлери юсюнденди. Республиканы тийре-синде кир-кипчики тырлюосуне кере айырган тёрт ыз эмда эки полигон бардыла. Жарашдыруу майданлы жангырты иш бардырыла, Россей экология оператор бла байламлыкъда кыаты кир-кипчики кетериу жаны бла объектини къурулушларыны жаңы инвестиция проектин кыаралады.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосууну пресс-службасы.

ЭСЕПЛЕ

Тынгылылыкъ эмда жууаплылыкъ – жетишимни башы

Къабарты-Малкъарны Финансла министрствоосууну коллегиясыны жыйлынууда бу ведомствону былтыргъы ишине эсеплерин чыгаргандыла эмда быйылга борчларыны юсюнден сёлешенгенди. Анга республиканы Правительствоосууну Председатели **Мусукланы Алий**, Парламентни бюджет, налогла эмда финанс рынокла жаны бла комитетини башчысы **Михал Афашагов**, Казначействону, Миллет банкны, Борчул халда медицина страхования эту фондну, ФНС-ни келечилери эм башхала кыатышандыла, деп билдиргенди министрствоуно пресс-службасындан.

Эсеплени юсюнден финансла министрлини орунбасарлары **Аслан Казанчев** бла **Къалабекланы Азамат** харапарлагандыла. Экилери да айтханларча, иште бюджет законодательствону тамамлаугъа, финансла эмда бюджетле жаны бла келишимлени

толтуругъа эс бурунганды. Былтыр геополитика эмда экономика болумланы осалдыгын, эпидемиология жаны бла салынган хаталаны кетериге кереклисин да эсге алып айтса, ол бютонда магъаналы эди дегре боллукъу.

Министерство кыарал финансланы журютюу жаны бла кыйыматлы кыармашханды, анга керелю алыч юч регионну

санына киргенди. Дагыда кеп жылланы ичинде бет жарыкълы, жууаплы ишленлери ючюн, министрствоуно коллективни РФ-ни Финансла министрствоосууну Сыйлы грамотасына тийишли болганды. Быйылгы борчланы юсюнден а министр **Елена Лису**н кеси айтханды. Ызы бла талай жуушланы эмда алыны тамамларга не зат тыйыкъ этгени да сюзюгенди. Федерал налог службаны республикада белюмию башчысыны орунбасары **Наталья Лытнева** бир налог счётка кечюуну юсюнден сагынганды. Коллегияны ахырында Мусукланы Алий сёз алганды. Финансла белюмию былтыргъы ишине бийик багъа бергенди ол, анга кюч-къаруу салгъанла да ысас этгенди. Дагыда муниципалитетле эмда бюджетни онгларын хайырлануучула бла байламлыкъланы ючлендириге чакъырганды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жер-жерли власть

2 бет

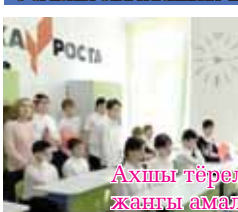
Табийгъаты – ариу, жамауты – къонакъбай

Эм ариу эллерибизден бири **Огъары Бахсан**ды, ол **Элбрус** районда орналыды, битеу да 28 минг гектар жерни алады, **тёгеретин а бийик таула къуришаладыла. Шимал жанында къошунуу Тырнау**аууду, кыбылада **уа – Нейтрино.**

Устазны бла насийхатчыны жылы

3 бет

Огъары Бахсанны школы озган ёмюрню отузунчу жыллында ишленген эсе да, анда болган тизгин, тазалыкъ ючюн да мында ишленелге хурмет берилгин келеди. Мектепни биринчи окуучулары уа бери 1932 жылда келген эдиле.

Ахшы төрелени мурдорларында жаңгы амалланы да хайырлана

Парламент

Инсанлагъа кыралган къаллай себеплик этилеуде?

КЪМР-ни Парламентни Къурулуш, жашау журт-коммунал миюк эм отлукъ энергетика жаны бла комитетини башламчылыгыла «Жашау журт-коммунал жумушла ючюн тёлелуени этгенде кыралны жанында инсанлагъа себеплики юсюнден» темага «Тёгерек стол» болганды.

Аны спикерни орунбасары **Жанатайлыны Салим** бардырганды. Жыйылууда КЪМР-ни Башчысыны Парламентде эм суд органлада келечиси **Мадина Дышекова** да кыатышанды. Ары жууалы министрволаны эм ведомстволаны, жер-жерли власть оргналаны келечилери бла бирге кеп кыатлы юйлеге башчылыкъ этген компанияланы келечилери да чакъырылгандыла.

Тобесуюну ача, Жанатайлыны Салим сюзюлген сорууну магъаналыгын, ол асламланы сейирлери бла байламлы болганын чертгенди. Ол инсанладан Парламентге жашау журт-коммунал жумушла ючюн тёлелуе бла байламлы тарыгъула, сорула кеп болгъанларын чертгенди. «Бу жыйлынуу да аны ючюн бардырабыз. Инсанларыызга себеплик этиу, льготаланы жарашдырууну низамын

женгилетиу, коммунал жумушланы толтургъанланы ишлери итингендируу жаны бла башламчылыкълда этилген деп ушанам», – дегенди ол.

Жашау журт-коммунал жумушла ючюн тёлелуе кыаллай кырал себеплик этилгенин КЪМР-ни орууну эм социал къорулау министрлини орунбасары **Елена Романова** билдиргенди. Биринчиден, ол бу жаны бла федерал эм регион праволу база бла шагъарей этгенди, льготала инсанлы кыаллай къауумларына берилгенлеги ангил атканды.

Ол айтханыча, кырал себеплик урунуну ветеранларлына, политика репрессиялагъа тюшгенлеге, кеп сабийли ююрге берилди. Аны бла бирге кыралны жаңыдан болушукъ бла элде жашап, саулыкъ сакълауда, халкыны социал жумушларын тамамула, культурада, билим беруде, спортда ишленелге, ветеринар службаны келечилерине да тохтадырылганды. Дагыда 70-80 жыллары толгъанлагъа кеп кыатлы юйледе жашагъанла бирге хайырланган миюк ючюн этген тёлелуени бир кесеги арха кыайтарылады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эл миюк

Урлукъ себип тебирегендиле

Жаз башында сабан ишлени тамамлау, мелиорация комплексни айытунуу эмда жер-жерледе эпизоотология халны жалчытуну юсюнден сёлешингенди РФ-ни Эл миюк министрствоосууну оператив штабыны кезуюлу кенешинде. Аны министр **Дмитрий Патрушев** бардырганды, жыйылууда, виде-

болжалындан кен кылдырмыш тийишдиругъа керек. Алай болуп ючюн а эллимени онгларын билирге, болушукъ керек болгъанлагъа аны да бериге тийишлиди, дегенди.

Къабарты-Малкъарда да иш къазуатды. Хасан Сижмаев айтханыча, шендю арпаны, сояны, горчицаны, мал

огъа чыгып, регионланы келечилери, ол эмда Къабарты-Малкъарны эл миюк министрлини Хасан Сижмаев да кыатышандыла.

Сабан ише кыралны 33 субьектинде башлангандыла. Эллиле 8.4 миллион гектарда ёсе турган кюлюкленге семиртигиле салгандыла. Ишлеге, Къыбыла регионладан эмда Шимал Кавказдан сора, Ара, Приволжж, Шимал-Кубатгыш федерал округла да къошулуу тебирегендиле.

Алай бла бюгюнлюкге жазлыкълар бир миллион чакълы гектарга себилгендиле. Дмитрий Патрушев айтханыча, бу ишни жик-жиги бла,

ашлагъа жараулу битимлени урлукъларын себиу барды. Тахта кёгетлени юсюнден айтханда уа – жашил къудрууну. Кысыхасы: битеу 220 минг гектарда мадар этилликди.

Дагыда сабанада кюлюкленге семиртигиле бла багъуу барды. Быйыл ала 62 минг гектары аладыла, иш а 52,5 мингинде тамаманланганды.

Эл миюк техниканы юсюнден айтханда, бу жаны бла да жарсыу жокъуду, дегенди министр. Алыны саны эмда торломери сабан ишлени барын да жик-жиги бла этерча жетерикдиле.

ОМАРЛАНЫ Мурат хырагъланды.

Шагъерейленни

4 бет

Хайырлы сынамны ёсдюре

Кеп болмай **Къабарты-Малкъар кырал университетини келечилери Самараны кырал медицина университетинде болгандыла.**

Ортасында огурулдукжаны, улуу умутланы да уясы

Огары Бахсанни школы озган биюрюню отузунчу жылды ишинген эсе да, анда болган тизгин, тазалык ючюн да мында ишленгенге хурмет берилин келеди. Мектепни биринчи окучулары уа бери 1932 жылда белги эдиле. Ол кезде бу школга Челманда башлап Губсанты элге дери юч жаз чаклы сабий жорогенди. Ала мында эки сменге белюнуп билм алгындады.

Ахшы төрөлени мурдорларында жангы амалланы да хайырлана

Малькяр халкь кёпчюнчюленден тууган жерине кыятхандан сора 1957 жылда мектепни жангыдан тапаландырып, алай ишлеп башлаганда. Мында Теммоланы Мусса директорлукунда да этип, кеси башланган классны да окутканды. Билим бериге аспап юлошюн кыюшандан анир кес Нализиже Ленинни окуу шахарчыкы озганды. 1939 жында аскер кутулукчы чакырылып, уруша да анда тобогенди. Сталинградны астагалда кыштоханды. Биюнюююке школ КМР-ни сыйлы устазы Мусса Джунусовичи атын жорюеди. Аны юсюенден «Басман Каваказ» деген ат бла газет стаяды да «Саманлаган» эди.

Бизни анча жыны ичинде бу школга таматалык этгенени санап чыгаргыя онугуб жок эсе да, алыны тау элде сабийлини окутурга, юйретиге салган кыныялары уа эселендега токойло. Бу мектепни окутуучу болганды бизни тамата коллегия КМР-ни сыйлы журналисти Теммоланы Мухамд да. Окуучу киттапы автору, СССР-ни халкыга билим берюнюю отпинчи Теммоланы Хамзат, малькяр адбиятчы айынуна тиийши кыныялыкты этгенди Бурданы Азрет, поэт Теммоланы Халим, КМР-ни халкь поэти Мокьаланы Магомат да мында билим алганды.

Филология илмуланы кандидаты Будайланы Амаат, медицина илмуланы кандидаты, Москвада Халкылыну шуёкчулары университетни преподаватели Жаптуланы Абдуерим, медицина илмуланы доктору Теммоланы Далхат, педагогика илмуланы кандидаты Жаптуланы Тамара да бу школда билим алганды. Огары Бахсанни мектебни бошоп, былай усталык даражага жетишкенени тизмесин андан арка дагында келге дери бардырырга болуугуна ёктемленебиз эми мындан арында заман тёлоне да, алагы юлго болган адамларыны жоллары бла барды, элпирини миллеттерини агарында да иги бла айтардыра деп ийнанобуз.

Биюнююке уа бу школга 61 сабий бир сменге жорюед. Меким бир кытапчыды, онбю окуу кабинети, актовий залы, методикалы отуу бардыла. Алханасы да САНИН-ни изилемлерине тиийши оборудование ала жалчытылганды. Мектепни алында футбол, тренажерлары болган найдала да бардыла. Жарыулары жылда спорт залын болмагында. Анчю ирчи физкультурдан дөрсө суукк заманда теория халда бардырылганды. Мында жылы болса уа, ала сагыынлгандан кийинде ооздыла.

Мында онбюг устаз ишлейди. «Билим берүү» федерал проекти жамашыда бардыра, бу школга «Жезкиш устаз» программатга тиийишкенге экюлен келгенди. Алай бла Жанет Исуфова Кумышева математикадан ючюнчю жыны окутады, Нализиженде келгенди. Быйыл ол кес да «Жылы устаны – 2023» Битуроссий усталык эришичю турмууна кыатышканы, алынга эселпери чыгарылмаганды.

Светлана Александровна Шафорова уа 2022-2023 окуу жылы алында ишлеп башлаганы мында. Ол а Дондагы Ростовдан келгенди, кеси да ирилги тизден дөрсө береди. Кис устас да кышчу элде турардыла. Алагы шахарча, ишлерна да онга тиийишкени кыралгандыла. Мектепте «Точка роста» ара да бу окуу жылы алында ачылганды. Аны халкыра бла уа физика, химия, биология кабинетини оборудованне бла жалчыты ирилгенди. Федерал программатга тиийишкенге школну кесине да 2024 жылда тынгылы ремонт этилгенди.

Аш-суу бла да мында сабийге иги кыралды. Башланган классатга жорюгенге артын, туш берилди жылы аш, аны ючюнчюк төнөмөди. Бешчино-онбюрини классаны окуучуларына да туюше ауаланын он барды.

Бизин школну тогузунчу классны атты сабий берилди. Онбюрини уа бирүлен – Жеканын Далхат туауруучу. Мектепни выпускниклери асламысанда меддестра, кыруулушчу, врач, чечки усталыкыны сайлайдыла. Кыралда ЕГЗ башланганда Огары Бахсанни сабийликерини аны бардылганы чакырмаганды. Сексен балл алгыныла аспап болдыла.

Белгиленибизге, устаала да кесперини билимлерини ёздюрнөй, эришилетге кызылганды, жетишкенге да жетерди. Сёз ючюн, Жазыланы Карина Хусейнова – «Жылы устаны – 2021» Битуроссий усталык конкурсу лауреаты болганды. Биюнююке мектепни директору сынамлы педагог Гечаланы Шамкышды. Ол жашы окутуугуна ала юйретиге кырык жыны ичинде кесини ючюнчю кыштохнай келеди. КММКУ-ну орус тил бла литература бөлүмүнүн бошуганды. Кеси да бу школну тауасканы, биринчи көрө бу школну кыламаны мында алгыны жашауу, кыздар тууганы ала бла кыты байлыгы болганына кыуанды.

Алгандан келген ахшы төрөлени мурдорларында билим берюню жангы амалларында да толуснай хайырлана, бу бөлүмнө айнтыгы кыл салды.

РФ-ни билим берюнююке эми юйретючю отпинчи Шамкыш Жараматовна тутхаш иштин тынгылы билген, устатамат, кыруучу хунери да бир директор болганга уа кёзге турарды. Аны алайлыгы школуну, аны юйрөнуунда болган садикни болууларындын, усталаны, сабийлини жетишимликти эселенген турды.

Огары Бахсанда огурул эми оюдоюмлю адамла жашагандарын бу школну юлпошогонуну да да көрбюк. Ол мындан арысында не жаны бла да айныи, тиийишчи, иштетилганы арындагы дөрсө сагыгазды да дөрсө сактады, керелди да баргыны ушанбады. Алыны уа, белгиленибизге, юлгоге тутар, алыны ызларыны ызлар адамлары бардыла.

«Саулукчу болур ючюн кымылдарга керекди»

Инсаны гитчелкени да саулуугун саксауду, аны нызамга салмаду, муратына жетерге итиниге юйретюдү физкультур эни жерини алады. Аны эге алып кыруагыя керюшедди дөрсөрүн Огары Бахсанни мектебни физкультурдан устазы Гечаланы Шамкыш, Чепкенчылы Башир башлап, Бизни бию ушагында бу усталыкка кылай келгенини, сабийли саулукларыны саксауду спортну жерини, окуучуларыны жетишимлерини юсюенден айтканды.

– Сабийлини юйреткенде сизге эм магзанылы недү?
– Хар сабийини саулуугуны клочкөра кюлөнд келгени этерге. Мында бек биринчи бөрч – сабийлини саулуугуна, алай бла уа саулуугуна да милетни саулуугун саксарга.

– Физкультурдан дөрсө берген тиширлуу алай тобоидемди.
– Башланган классаны юйрете турганлай физкультурга кечерикке деп кесим да сагыны этменем. Юрист-лени хазыралганы бөлүмде окутууларында, аскер хазыралуугу да жорой эдик, ол да себеп болганды. Директоруб да аны кыабил көргенди. Мында башланган классадан башлап онбюриниче дөрсө физкультурдан дөрсө берели.

– Спорт залында жокбу да, спорт залында кабинетте шайматка, стол теннисге юйрөткөбиз, алыны спортну бу торлоренде жетишимлери да бардыла, районда болганы эришиюлде алыны жерлөгө дайым чыгадыла.

– Алыны оспердинен толукрайт айтаарыз эди.
– Стол теннисден районда Эдуард Куржанов бла Кызартлыланы Атур, биринчиле болуп, республикада эриширег аркинчилни кырууланганды. Гюлжоланы Алёна бла Хаджиланы Хусей а район турнирлерде коюшкы эм дошук, алай майданыл алгандыла.

– Биюнююке сабийлини «Кыруулууга эм урунуугу хазыра» комплексин (ГТО) берюге хазыралууга улуу эс буррулады. Сизде

санын жыл санына көрө жарашдырылгандыла, школпуданда алай берип алтын эм башха даражалы майдалан алгандан окуучуларыбыз бардыла. Он недү бу мардалы бериге керекди, келгиз жарарагы десенг, сабийледе да итиниююну эсейсез. Бирчю эсейме, азырак ауруйдула, ол солугу органлагга, жорюектамыр систематга биюнонда хайырледи. Дайым жаруу этгерини ончю коркунурду да кёбюсине жукмагында. Дагында бир четиргимин – физкультурла бла корюшен инсан тотюн, ичги дегенча осал кымылгылгага хазна алмадыла, берилди.

– Физкультур, сурап иштеп, жыралуу дегенча предметле сабий артыккю кюлө болмай, башха дөрсөле ала иги окуу эсе, ыладала эм боллиле салгып, аттестатын бузмазга деген оюм бар эди. Сиз анга кылай кытарсыз?
– Физкультурда ахшы белгиле салыр ючюн, сабий мардаланы толтурууга керекди. Алай хар сабийини кючү-кыруугу, саулуугу бирчю тоююду. Мен да алага изилемени халларны керкюйма, белгилени да итиниююклерине, нызамларына керкө салам. ГТО-га кыайлаханда, аны бир жыл бералмагына кичини жыл ботюн кыдалыны жорюшеди.

– Клубтугузда сабийлери да жашаганда, алай бергенди толурууга керекди. Алай хар сабийини кючү-кыруугу, саулуугу бирчю тоююду. Мен да алага изилемени халларны керкюйма, белгилени да итиниююклерине, нызамларына керкө салам. ГТО-га кыайлаханда, аны бир жыл бералмагына кичини жыл ботюн кыдалыны жорюшеди.

– Клубтугузда сабийлери да жашаганда, алай бергенди толурууга керекди. Алай хар сабийини кючү-кыруугу, саулуугу бирчю тоююду. Мен да алага изилемени халларны керкюйма, белгилени да итиниююклерине, нызамларына керкө салам. ГТО-га кыайлаханда, аны бир жыл бералмагына кичини жыл ботюн кыдалыны жорюшеди.

Юйретилу Сабийлини не жаны бла да айнытхан ара

Арт кезинде билим берюде торпенюне болдо, жангычылыкка кийригенди. Алай хайырларында узак тау элперибизде школланы, садиклени болмулары ирилениуонга онгла да чыгадыла.

Биз Огары Бахсанни битеуло билим берген мектебни боюруунда болганды «Билм берүү» деген сабий алында болганды белгизди, ол торпенюлени, ишдөгюю болшамчылыкканы ахшы жыны көрүп, узак тау элибизде ёсөп келгенчилкени алай тынгылы болумдула юйретичу амал болгынында да кыуанганбыз. Кертиси бла да, мында школга дери окутуучу тыийши

даржада болгыны эселенди. Эшикден кире келгенинги, таулу адет-төрөлөрбизини, миллет ышанларыбыз сейрик дунюсына тошоп кыалгына болса, хычууун эсемиле да бийлейди.

Биз мектепте дери билим берюу бөлүмнө методист, РФ-ни физкультур берююню сыйлы ишчиси, сабийлини социализациялау жаны бла аспап проектин автору, Л.В. Готский атлы «Рыбковфонд» Битуроссий конкурсу грантын алган Моллапаны Зарета бла элини садигинде жашчыкканы бла кызычыкканы айнытуу ишини кылай баргыныны юсюенден ушак этгенбиз.

– Жерге ий кырасан, ол сени бай тирлиги бла кыуандырганча, бизни ишибиз да аны кибикди дөрсөди. Биз алыны гитчелкенин кылай юйретсе да, жашаууа көз кырамалары анга көрө болды эми айныды. Сабийге таулуу аш бергенге, сажж жана аш айылгандан сора да, баш бөрүчү – алыны тентирини арасында кесперин жорюте билрге, оомларын ачыкларыга, тегерек-баш дуния бла шагырлейгенге, тил байлыкыга юйретюдү.

– Жерге ий кырасан, ол сени бай тирлиги бла кыуандырганча, бизни ишибиз да аны кибикди дөрсөди. Биз алыны гитчелкенин кылай юйретсе да, жашаууа көз кырамалары анга көрө болды эми айныды. Сабийге таулуу аш бергенге, сажж жана аш айылгандан сора да, баш бөрүчү – алыны тентирини арасында кесперин жорюте билрге, оомларын ачыкларыга, тегерек-баш дуния бла шагырлейгенге, тил байлыкыга юйретюдү.

Андан тышында да, алыны саулуукларыны сактайла, кюч узууну гитчелече чып тошмай тургуларна жуулуубуз. Белгиленибизге, сажж жана аш оюн ойнаганы жер тоююду, ол сабийлини не жаны бла да айнытхан арады. Дагында алыны психологиз энциклопедия зотө алырга тиийишди. Ахшы адимла, лексанга болуугуна, алыны психологиз энциклопедия зотө алырга тиийишди.

Андан тышында да, алыны саулуукларыны сактайла, кюч узууну гитчелече чып тошмай тургуларна жуулуубуз. Белгиленибизге, сажж жана аш оюн ойнаганы жер тоююду, ол сабийлини не жаны бла да айнытхан арады. Дагында алыны психологиз энциклопедия зотө алырга тиийишди.

Стандартлагга тиийишкенге да ишибизге миллет-регион энциклопедия алырга кышартып, ёсөп келгенине адет-төрөлөргө, тууган журтларыны оюорге, ёз тиллерине юйретиге, халкыны келден чыгармачылыгына эми маданиятта тошюнчю бөрүчү. Арт кезинде садикче ана тилден дерс болмагыны жарасатды, алай эсе да, биз алага тауа жомакла окуйбуз, жырчыкканы, назмуучулканы келден билдиребиз. Ол кезинде сабийле бек жаратдыла.

Бюгон кезигиз да кердюотсү, биз ала бла Малькяр халкыны жангыруу кюноне аталганы байрам бардырганыбыз. Анга да

Стандартлагга тиийишкенге да ишибизге миллет-регион энциклопедия алырга кышартып, ёсөп келгенине адет-төрөлөргө, тууган журтларыны оюорге, ёз тиллерине юйретиге, халкыны келден чыгармачылыгына эми маданиятта тошюнчю бөрүчү. Арт кезинде садикче ана тилден дерс болмагыны жарасатды, алай эсе да, биз алага тауа жомакла окуйбуз, жырчыкканы, назмуучулканы келден билдиребиз. Ол кезинде сабийле бек жаратдыла.

Бюгон кезигиз да кердюотсү, биз ала бла Малькяр халкыны жангыруу кюноне аталганы байрам бардырганыбыз. Анга да

Аптын кыюлпа

Көп болмай Огары Бахсанда кюлөндан усталаны Эр-бургой район арысчы ачылганды. Анга Жаптуланы Эзетхан Хаджиланы Кржалан бла Асият, Ногъайлыны Фатима ишлейди. Ардаш иш кылай кыралганыны, кийилени жарашдырып кылай эм не мурат бла башлаганларыны юсюенден бизге Жаптуланы Эзетхан билдиргенди.

Унутула барган усталыккыны тирилте

Энде бу иш бла алгын да корюшкенде, алай ишпиуула чыгып, ол бир ауук заманга да тотактылган эди. Араны ачынчу юсюенден буйруккы буйлур апрельде берилгенди, андан сора анга ишини оюурамызга эм не муратбыз болганына эдиле. 1 апрельде анда ремонт эити башлагандыла. Жангыртуу жумушла бошалып, ишини бардырырга битеу керекле белгилениндан сора, анда кийиле жарашдырып тейбергениле.

– Кийиле халкыбызны маданиятын, иш келпюлогун, фахмусун да ачыклаганын заттанып биримеле. Ол усталыккы унутула баргынына жорюш, аны жангырганына келгенеме. Аны юсюенден ремай кырууыла. Мында жарашдырылганы эм не муратбыз болганына эдиле.

– Сабий заманыбызда абданга кийиз журганды биз суу ташыганга, узак журмушлагга жаргаанбыз, бир кесек юйрөнө да турганыбыз.

– дейди ол. – Ким кийилени кызына бергенге бери эди, ким койноне кереклисине хайырланганды.

Солдон онгнга: Ногъайлыны Фатима, Чепкенчылы Аишат, Хаджиланы Кржалан, Жаптуланы Эзетхан, Хаджиланы Асият.

Юйор мында кыураганма, кыайлы аман Жаптуланы Фердуас, аны Теммоланы Абидат, негерени Теммоланы Хажар, Маммусуланы Кокура, Курдананы Халимат, Эзданы Жанчык – мени эселеримде аладыла, кийиле уруп болгандыла, бу ишни жашырындыкларына, энчиленине алагы кырай юйрөнгөнме.

Абидатны юсюенден эчки сагынырында да керекди. Ол бу башха кызы суу жасаганда болганды, бу ишине кызы болганды, кюп ызсуу аруу эди, бусугагыда тейилганеяны, башха заттаны да хайырлыны кючюнден эхилгерге оюметрия фигуралы бла кийилени ол болушуксуз жасаганда, алай бирге аруу эди кюп ызсуу.

Абаданлагга болуша, Эзетхан бу ишине союу кюйбөганды, аны жангыртуу кючюн алай бир кыайлы салгыны да милетини булай сеюр усталыгыны сакларуунда кылай ургунларына кыураарга Москвдан, башха шахарлагдан да келгенди, ол санда ара телевидение да. Кесибзини республикада жашаганында, туш жерледен, кюнаккы юйөден да кийилени алырга каказла асладыла, кюп бла этилген.

Аларга кылай уа арада бу усталыкка сойгөнени юйретип да башлаганды. Алай бир кыайлы салгыны жерпердинен аслам адам жорююду, элли сабийле да келерди. «Кийиле жарашдыруу – миллетибизни хазнасыды, аны сактырга эм бек колтен тёлөкөн да анга юйретиге керекбиз. Аны бла бизни апырени киюшедило, бу усталык бирше топчусе, жарамыз», – деп четтерди Эзетхан.

Материалданы басмагга ТРАМЛЛАНЫ Зукура бла КУЛЧАЛАНЫ Эульфину хазыралгандыла. Суратланы КУЛЧАЛАНЫ Эульфину алганды.

Шагьрейлену

Хайырлы сынамын ёсдюре

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетини келечилери Самараны къырал медицина университетинде болгъандыла. Аны баш сылтауларындан бири арада байламлык кырагъа эм сынамларын да ёсдюрерге эди.

Бизден барганын къауумну санадыла КъМКР-ну медицина факультетини деканы Мызыланы Исмайл, медицина колледжини таматасы Свелана Пшимова, бра-рланы хазырлау эм медицина реабилитация кафедрасын таматасы Ирина Тхабисома, медицина факультетини марда эм патология физиология кафедрасын профессору Ирина Борукаева, стратегиялы программа бля проекте, илму-излеме эм инновация жаны бля управленийни таматалары Рахман Птидов бла Наталья Черкесова да болгъандыла.

Юч кюнню ичинде къонакыла СамГМУ-ну ректору, РАН-ны профессору Александр Колсанов, илму жаны бля проректор Игорь Давыдин бля тоёбегенди. Андан сора да,

морфология корпусу, вуну клиникаларыны бля илму бёлюмлерини, инновация институту, «Технопарк»-инжиниринг араны эм башха бёлюмлерини ишлери бля шагьрейленгенди.

СамГМУ Россияни Билим беру министерствосуну «Прюоритет-30» деген федерал программасына къатышкан биринчи къауумга киреди эм энчи

грантка тиийли болганды. Аны бля бирге вуз «Алчы инженер школа»-де проект къыташыды. Анга кере, жангы медицина техникада ишлерча инженер кадрланы хазырлау проектин бардырды.

Мызыланы Исмайл айткъанда деген ага тийишли болганды. Анда бёлюмде болгандыла, ол санда сынау медицина эм биотехнология

институту да. Коллегалары кёргозген эм билдирген проектлени бек жараткъанды. Жерлешлерибиз да жангыларны бля беттеринде къыраллары бля тууган сабийлеге багъыну эм реабилитация онгланы бардыруну июсонден айткъанды. Бусагъада КъМКР-ну полимерле жарашдырган арасыны имплантатлары хайырландыла.

- Бу жол ишчи жолучулукъга КъМКР-ну ректору Юрий Альтуловну буйругу бля чыгъъанбыз. Аны маънасы - медицина бёлюм бля байламлык кырагъабыз. Ол эки къауумга да ахшы себеплик этериджи. Бу жаны бля иш жашауда бардырун ректорла байламлык ишлену къабыл этерле деп бек къанашанды. Алай болса, эки вузду да специалистерини июкю бля импортну алшындырыну бля байламлы жангы медицина технология кырагъа онг табылкъыды, - дегенди Исмайл Алимович.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Бушуу

ХАСАУЛАНЫ Таусону жашы Мухарбий

Хайырлануучуланы эркинликлерин кёрюулау эм адамны ырахатлыгы бля тууган сабийлеге бля федерал службаны Къабарты-Малкъар Республикада управлениясы, «Къабарты-Малкъар Республикада гигиена эм эпидемиология ара»-ФБУЗ жашууну 83-чир жылдан КъМР-ни сыйлы врачы, Чемег районда тамата къырал санитар врач Хасаулары Таусону жашы Мухарбий дунясы алышханни улму бушуу этип билдиреде.

Битиу уруну жолун ол Чемег районда эм саулай тар-эпидемиология ишин тохташууна жораларганды. Алапат инсан, ол Чемег районун санитар-эпидемиология ырахатлыгына улму колукшон къышанды. Ата журтуну алында къыйны да белгиленгенди, кёл жылнаны бет жарыкты уруннганы июч анга «КъМР-ни сыйлы врачы», «Къабарты-Малкъар Ре-

Таусону жашы Мухарбий биресине ишленгенге улму хурмет этгенди, жаш социалистлеге жорек жылуу бля тобегенди эмда къыйматлы билимин, сынауну аладан къызганамагъанды. Коллегалары аны ийнангандыла, ол кеси да отурлу, жууаишлыккыны сезген, бийик профессионал эди. Билими, сынамы, профессионал кез къарамлары эм аделлиги июч тобегериндеги аны бек хурметленгенди, сыйлы кёргенди.

Хасаулары Мухарбийни июсонден жарык эсгерилеу жореклеринде бля саукъланыркъыла. Улму бушуу этип, аны июкюрюне, жууук-ахлуларына, биресине ишленгенге къайгы сёз бергенди.

Хайырлануучуланы эркинликлерин кёрюулау эм адамны ырахатлыгы бля тууган сабийлеге бля федерал службаны Къабарты-Малкъар Республикада управлениясы, «Къабарты-Малкъар Республикада гигиена эм эпидемиология ара»-ФБУЗ.

ТИН БАЙЛЫГЫБЫЗНЫ КЪЫЙМАТЛЫ КЪЮЮРЧЕКЛЕРИ

Малкъар халкыны кёпкеде болгъан сабий тили барды. Аны болушулу бля ёмор-ёморлени ичинде халкыны эси сакъланган сейрилик айтуучулардан, аныны бекши жырлардан башланады сабийни дунялыккы июсонду оюму. Ёгоню ала киталлагача киргенди. Ол эр аиний барды - тилеге аталып, жазылды аны киталпа.

Отарлары Керимни 1934 жылда «Тудула», 1941 жылда «Шокулу тугъаны» деген сабий киталпары чыгъгандыла. 1935 жылда Отарлары Сандини «Биз жигитлебиз» деген наму жыймадыкъы кёргенди Румяны Хочуланы Салк Шахмарзаланы Санд бля Огезланы Омар «Биринчи атламан» окъуу киталпа хазырлагъандыла.

Улуу Ата журт уруш, сюрдюню ёвкотпен эдиле ол илхамны. Тууган жеринизге къайтанлай, а жазуучу ол ишини жангыдан къолга алындыла. 1959 жылда, Сотталаны Адигерини жыйып, «Малкъар хомакыла, нарт сёзле, элбегер» киталпы чыгъганды. 1963 жылда

уа, аны барганы болуп, «Малкъар халк хомакыла» басмалангандыла. Андан бери кёлупу, гиче да хомакы киталпа чыгъа турдыла. 1960-1970 жылда Отарлары Сандини «Жорек саугъа», Кулийланы Жахимусаны «Къарылгъач», Толгуруланы Зейтунну «Айытуаш», Шахмарзаланы Сандини «Битимлен» Билитгисил Тёпеланы Сюлемени «Шубула», «Жомаклык кюбюречек», «Къарашауай бля Ерозмек», «Ерозмекни жашлары», Гытыуланы Максими «Космонартла» деген эм башха сабий киталпа чыгъгандыла.

Андан ары жылда Байулаланы Алийни «Гудучуну» бля «Жин бохасы», Токумаланы Жагъафарны «Курналчы Алдарбеги», Текуланы Жамаляны «Сиркулеры», Жолбаланы Юзейрни «Насыплы» деген «Ирчижлери», «Эрте биреу бар эди», - деген жыймадыкъы шыгъдыгы, Запыханланы Жанакъайтыны «Къарта бля сабийле» деген халпарлары, Сафарияны «Неди бу?» деген наму жыймадыгы

дуния жарыгын кёргенди. Гуртуланы Элдраны «Хасаны киталпыгъы» деп аталган халпарлары, бизни китал басмада угъа да, Москвада, Германияда, Молдавияда да чыгъгандыла. 1971 жылда ала орусча Москвада чыгъганды, автор «Битеусоно конкурсу лаураты» деген ага тийишли болганды.

Кулийланы Къайсыны «Жорт, жорт, гылууну!» деген автобиографиялы киталпы өз кёл жылыны ичинде сабийле июкю окъугъан чыгъмарды. Ая тилде 1963 жылда аны «Жашил жомакыкъ» деген киталпыгъы чыгъганды. Ол «Сабий шаарудан аriu зат жокду дундан» деген статьясында «Жеир жолучулуклары юсеринден айтхан, ачылып турган киталпы сабийлеге къуанды... Ма аны иючю поэлле на заманда да сабийлик июсонден намула такыгъандыла. Аланы къадарларна къайгырыу, аны гелечекке, ёмюрлюкюне, бизни насыбыбыз, ёмюрлюкюбюз да алады», - дегенди. Аны, сабийлеге аталып, орус, кыргыз тилиде - Халал гүмүлчюну июсон-

ден жомагы», орус, литов, армян тилиде «Кёбно жомагъы» деген киталпары чыгъгандыла.

Энци киталпа болуп чыкъмасында, Мокъяланы Магомет, Маммеланы Ибрагим, Тёпеланы Алим да алапат чыгъмарла жазгандыла, сабийлеге атап.

Бюгюнню кюнде ол ише къыйын сабийлик арасында философия илмуланы кандиле Гуртуланы Мариям да барды. Ол «Бешик жырлары» басмалагъанды. Жарашуланы Зайнар «Жаныурла дунясы», Эделланы Хьизр «Къарачай-Малкъарны тин хазасын» деген киталпаны авторлардыла.

Муокуланы Сакинат сабийлеге атап, «Алтын чарлек», «Къарылгъачла», «Непета турган жерде», «Киеулюк тюлюк», «Сёз оюнла», «Мен сурагъ этем», «Шубуларым», «Дуния алы ариуду», «Жылны кезилери бля байрала» деген аны къауум жомак, наму, эпбер, пьеса, оюму киталпа чыгъганды.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Хүнерликлери бля къууандыргъангыла

Налчыкъда искусствоваланы 1-чи номерли сабий школундан «Иканто» жыр студиясына жорюнгенде къауум Москвада бардырылган Grand Prix Maestro фестивалга къатышандыла. Ары Россиян къер регионларындан «Art open world» халкыла аралы фестивал араны проектлерини финалына

чыгъгана чакырылгандыла. Аланы араларында Къабарты-Малкъардан да бешулен болганды. Ала Птигорскда, Москвада, Дондагы Ростовда бардырылган конкурслагъа тири къатышып, къыралыбызны белгили артистлери жырлагъан «Измаилово» концерт залны сахнасына чыгъаргача эркинлик алгандыла.

«Сабиле алай улму сахнага биринчи кере чыгъгандыла эмда шёндюго сурамлагъа тийишли аппаратра бля ишленгенди. Осасо, ала къууанды да, абызларгъан этгенде, - деп белгиленди искусствовалы сабий школунда «Иканто» жырны къауумну

башчысы Анна Пазова. - Сабийлени хар бири ёмюр композицияны кёргозгенди, ол а алай тын болмагъанды. Биз бек тынгылы сайлабиз жырланы, негденге жорини оюмуна къулак салып, андан ары къалый жолу сайласак тап болушгун билебиз.

Бизни жерлешлерибизге жырчы Алёна Галилардт, халкыла аралы эмда битеурессо конкурслда агын айтдырган Елена Павлова, «Жор жоректе да сойлыкты» деп халкыла аралы кинофестивальны президентни, телевиденде берилуени бардырган Сергей Перевёз да багъа бичгенди.

- Миллет эмда патриот жырланы айтханыгъз июч бек сау болушгун, ол сабийлени анытуучыла эмда терелени саклаугъа бир да болмагъандыла, маънагъанды, деп белгиленди Алёна Галилардт. - Ёыллы фестивалга хүнерликлени кёргозуду бля келеним къалмайдыла, къыралыбызны кёл миллетли халкларыны адет-тёрелерин, маданиятлары да билрге себеплик этеде.

Налчыкъда искусствоваланы сабий школуну келечилери Алёна Анатольевнагъа эмда Фёдор араны башчысы Юрий Соломакинчиге бля РФ-ни халкь артисти, жорини «Хореография искусство» номинацияда къауумна кирген Дикалу Музакаева жоралп музыкалы саугъа да хазырлагъандыла.

Фестивальны эселлери биз ёхтемленерча болгандыла. Белла Анаанова, Алим Кардован, Виктор Ким эмда Мурат Шагасовсы биринчи эмда экинчи даражылы дипломла бля саулгъангандыла. Эришуилеге къатышханлары араларында бек гичице саналгъан тёркжылкы Ева Гугуева уа «Шла Маруся» деген жырны айтханы иючун гран-при къулы болганды.

Энди жаш жырчыларыбыз жангы конкурслага хазырланып боларкъыдыла. Ала уа кёл саклаптарыкъ тыншыркъыдыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Маар

Череклерибизде - Каспийни чабаклары

Рустидро компанияны адамлары бизни республикада череклеге 600 минг каспийла ала чабакчыкъ жибергенди. Аны бля гидросферетикле суулада чабакчылары сындыр кёбейтуу программаларыны энтта да бир кесигин табырдыгандыла.

Чабакчыкъыбызны энци заводда бир жылы ёсдордиле. Аурдуклары 13-20 гонжыла жетгенле, сууга жибериле. Жерине уа энчи транспортада ташыйдыла. Кесрини да сууккулукну, башха излемлени саклап алай. Ала тунугул къалмазча, орундада хауа да тийишсимча жетерге керекди.

Бу ишини компания терли халда жыл сайын бардырды дегер болушукду. Анда айтхандарына кере, жылы ахчында дегер этип, ошол де къызыл тергенде, ала чабакчыкъыны ишени бир миллион чакылы болушукды. Ал кезиледе Рустидро Россры боловостону Шимал Кавказда бёлюмю бля бирге череклеге бля кёлге терт миллион чабакчыкъ жиберген эдиле. Бу жол да энергетикле ол ведомостону специалистерли бля оюнашып алай мадар этгенди.

Чабакчыкъыбызны энци заводда алагъа жаланда чабакчыкъыла жиберу бля келеним къалмайдыла. Компанияда айтхандарына кере, Тёбен Черк ГЭС-лени къауумна кирген станцияларын бир ирини да жанында энци жолукчыла бардыла. Тёбен жанындан созоп келген чабакыла оууны оркыны жанына ала бля чыгъганды.

Быллай ишини компания бёлюмлери оргалган башха регионда да бардырды. Аны кезиледе череклеге чабакчылары къадар торпорленин жибергенди. Ол санда эм багылыла, Кызыл Киталпа тошгенле да бардыла.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Спорт

Лызачыларыбызда - округну кубогу

Малкъар халкыны жангыру юкюне аталып, Терс-Къолда тау лыжа спортдан «СФО-ну кубогу» деген региона аралы турнир кыралганды. Саугъала июч «слоам» эм «слоам-гигант» дисциплиналада Къабарты-Малкъардан бля Къарачай-Черкесден 12-15-жыллык 50-ге жууккъ лыжачы эришгенди.

Командалы захетда биринчи жерни бизни республиканы спортчулары алгандыла. Энци эселлерде эки дисципли-

нада да «алтынлы» Балаланы Абу-Батар, Малика Цаюева, Ислам Гедгаров алгандыла. Эки комюу майдаланы Доттуланы ХаджиМурат къытханды. «Слоамда» иючюнне жерге Диналаны Самира, «слоам-гигантда» уа - Корней Кнццц чыгъгандыла.

Быллай эришуиле туыш республикада эм Шимал Цаюева, Фатима лыжа спортну аныгъуга, жаш спортчуланы сынамылар ёсдорерге себеплик этеде.

Женгил атлетикада - алчы жерле

Совет союзуны Жигити, авиацияны генерал-майору Николай Диденцону хурметине аталып, Прокладныйеде женгил атлетикадан эришу бардырылганды. Анга Къабарты-Малкъардан, Шимал Осетия-Аланиндан, Ставрополеде курайдан, Дагьстандан бля колган облыслардан бля 600-ден аслам спортчу къатышандыла.

Атлетте уозунлукъа секириуде, чабууда бля дискни атууда сынашкъандыла. Бизни республикадан алчы жерлеге Амурханлы Асан бля Азур, Барышлары Амина, Лейла Шевцова, Кочюкваны Тимур, Темиршан Шаков эм башхала чыгъгандыла.

КУЛЪЧЛАНЫ Зульфия.

Сюд приставла

Ахчасыз къаллыгына къоркъганды

Отгары актъашчы эр киши сабийни кереклерине ахчаны жалауда ауро жюкю машинасы сыйырлыгъандан сора тёлегенди.

РФ-ни Сюд приставларыны федерал судура агын тарк районда бёлюмюне эр киши сабийне алиментле төлемегени бля байламлы терлеуе бетим берилгенди. Сюд аны акъылбалыкъ болмагъан жашына ахча төлерге деген оюну чыгъарганды. Алай ол аны толтурмай, 280 минг сом борч жыйылганды.

Алай сабийни кереклерине къараргача жууалы болганын ала сюд приставла эсгергенди. Анга эр кишини тыш къыраллагъа барырга, транспортну къырал эселге салырга эркинликтерине чекле салгъандыла, банклада болгъан ахчаларын тыйгъандыла. Андан сора да, эр кишини ауро жюкю машинасына арест салгъандыла.

Ол жюкле ташып алгъан файдасыз къалырга болушгун анылгандан сора сабийне ахчаны төлегенди.

Чек

Низам тохташдырылганды

Орта Азиядан юч инсан Отгары Малкъарда соуду жерлене биринде ишлегендерин июсонден РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чеки управленийисына Черек районда чечки бёлюмде къурагъан халкь дружинаны келечилери белгили этгенди.

Чеклине Черек районда эч ишле оргалдыла келенимлери бля бирге бардырган титилуени кезуонде эпилдене бери, россиялы законлагъа бузукълукъла этип, келшим къабыл кермей, тыш кырал-

лыны ише алгъанын тохташдыргъандыла. Бу шартла бля байламлы РФ-ни Административ бузукълуклары кодексини 18.15-чи статьясыны 3-чю кесегине кере административ иш ачылганды. Инсан законлагъа бузукълукъла этип тыш къыраллылары ише алгъаны июч жууала тактылыкъсыды, деп билдиргенди бизге РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чеки управленийисыны пресс-службасындан.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКАР РЕСПУБЛИКАНЫ АДМИНИСТРАЦИЯСИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЪВСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛЛАНЫ Хауа
(баш редактору орубасары),
ЖАН УРАШЛАНЫ Исабаба
(баш редактору орубасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууалы секретары),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМАЛАНЫ Эузура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору прысымы - 42-63-01.
Баш редактору орубасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууалы секретары - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62, Корреспондтар - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Почитка эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Кулчула - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Журналга, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окмуучу бля бля байламлык хазирлеуу эм жазылуу - 42-37-94.
Энци корреспондент - 42-68-72.
Операторла - 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бля къагъат жорюгемейди. Къоз жалагалы ресения этимайды эм ала артка къайтарылмайдыла.
Газетде басылганын материалла айтылганы оюмла редакцияны оуму бля келенимге болушукду. Ала айтхандар зат юч РФ-ны ФСБ-сы Федерацияны Басманы июсонден келечилери материаллары авторлары кесери жууалдыла.
Редакция авторлардан 400 гезит тизгинден (машина бля жазылганды 5-6 бет) келино алайды.
Газет Саяваны, информация технологияны эмда асадыла коммуналдыкъ ишлери жаны бля федерал назор службаны (Роскомнадзор) Къабарты-Малкъарыла управлениясыныла.
2016 жылда 19 декабрле регистрация этилгенди.
Регистрация номер - ПИИ № ТУ07-0018, Индекс - И 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медия» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.
Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясыны басмаланыганды. Адрес: г. Пятигорск, ул. Ивановский орам, 5а.
Газетлени эслерин тапшыруу юкюни КъМР-ни пошта сынынын федерал управлениясы жууалдыла.
Телефонла: 76-01-21.
Газеттин рошайлагъа сатуу юкюни КъМР-ни «Роспечать» жашинер обществосу жууалдыла.
Телефон: 42-69-34.
Газет хайыкъла юч кере мыгъдала - геурге, орта, алапат комюле.

Номерге графике кере 19.00 сагъагъа кёл салындаы. 20.00 сагъагъа кёл салынганды.
ГАЗЕТНИНОМЕРИНИ ЧЫГЪАРГЪАНА:
Тикаланы Фатима - лекторун редактору, Кучукуланы Сакинат, Кетеникуланы Зульфия - жууалы секретары орубасарлары; Ахматланы Луоза (1,2-чи бетле), Гелаяланы Валентина (3-чу бет), Зезаланы Лида (4-чу бет) - корреспондтар.
Тиражы 1679 экз. Заказ № 675
Багысы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИШТЪЕЛЪИНИ АДРЕСИ:
60000, Налчык ишхар, Ленин алы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru